

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-6194-28
Дата	25 / 09 2022

К О Н Ц Е П Ц И Я

за работата като член на Висшия съдебен съвет

от Андрей Янкулов

кандидат за член на прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет от
квотата на Народното събрание

Уважаеми членове на Комисията по правни въпроси, уважаеми
народни представители,

Днес отново сме във време, когато правосъдието е централна тема в общественения живот. То беше превърнато в такава от българските граждани, които недвусмислено показаха на проведените парламентарни избори по-рано през годината, че разбират преодоляването на налагания от правосъдното статукво модел като неизбежно. Защото дадоха квалифицирано мнозинство в Народното събрание на свои представители от политически сили, които ясно посочиха необходимостта от качествена промяна в начина на функциониране на правосъдието.

Българската съдебна система се намира в задълбочаваща се екзистенциална криза на доверието. Тя ескалира в резултат на развитието на негативни процеси, които силно ерозираха и обществената, и професионалната подкрепа за правосъдните институции. Прекалено дълго време гражданите и юристите наблюдаваха не просто лобиране за назначения или уреждане на дела из задимени началнически кабинети или по маси с бели покривки, а задаващи дневния ред на правосъдието брутални бандитски организации на хора с прякори, които стоят по-високо в реалната властова пирамида от ръководителите на институциите, призвани да защитават правата на гражданите и въздават справедливост. Не просто поредица от безпринципни кадрови решения на монолитно мнозинство във Висшия съдебен съвет, а необяснима коренна промяна в рамките на броени часове в отношението на същото това мнозинство към формално най-овластената фигура в магистратурата. Не просто забавени дела, а напълно отсъстващо или избирателно правосъдие в зависимост от засегнатите интереси. Не просто неудачни, а незаконни ръководители.

Негативната тенденция може да бъде обърната и кризата да започне да бъде преодолявана единствено с осъзнаването, че на съдебната система е нужна промяна в институционалната култура и установените модели на мислене и поведение. Промяна, която трябва да започне с разбиране, че магистратите трябва да служат на гражданите и те са им дали независимостта не за да не отговарят пред никого или още по-лошо - пред скрити центрове на власт, а за да бъдат свободни да правят това, което законът изисква от тях.

Какъв е възможният път към необходимата промяна според мен, развивам в основни положения в раздели I. – V. от настоящата концепция.

Изложението представя идентифицираните неизбежни дефицити на настоящия модел за управление на съдебната власт. Конкретното проявление на тези дефицити констатирам през:

- системно излагане на широка гама от рискове за независимостта;
- незащитими кадрови избори, особено по върховете на съдебната власт;
- непредвидимо кариерно развитие за мнозинството магистрати, за сметка на скоростно по къси писти за посветен малък кръг по неясни заслуги;
- еднакво максимално високо оценяване на работата, което изравнява всички и обезсмисля труда на съвестните;
- използването на санкции не за дисциплиниране на останалите, а за посочване на неудобните;
- такова отчитане на работата, че да я прави да изглежда повече или поне да замаскира явното ѝ намаляване.

За преодоляването на тези установени дефицити предлагам конкретни мерки като:

- оценяване на институционалния риск за независимостта на магистратите и подобряване на механизмите за защита при засягането ѝ;
- възможна реакция срещу мрежите за паралелно правосъдие;
- използване на съвременни научни методологии при най-важните кадрови избори в системата;
- задължение за мотивиране при отклонение между установени критерии и практика при кадровата дейност;
- идентифициране на кадровите зависимости;

- пълно преустановяване или съществено ограничаване на всеизвестните порочни практики като скрити повишения през назначения на ръководни постове или командированя;
- промени в срочността на провеждане на вътрешните конкурси и визията за атестирането и дисциплинарната дейност;
- отчитане на реалната натовареност.

Развивам тезата, че бюджетната самостоятелност на съдебната власт не е право на неограничен ресурс. Съдебната система не може единствено да поглъща все повече и повече публични средства без отчетност и резултати. Към момента разполага с предостатъчно човешки ресурс да се справи с общия обем работа, налагат се вътрешни преразпределения, а назначаването на нови хора трябва изцяло да спре временно или поне да бъде сериозно ограничено с цел оптимизация.

Обръщам внимание на важността на съвременните технологии за подобряване на качеството на правосъдието.

На финала в раздел VI. споделям защо и с какво мога да бъда от полза за нужната съществена промяна в съдебната система.

I. Моето разбиране за ролята на Висшия съдебен съвет като орган, който представлява съдебната власт, осигурява и отстоява нейната независимост, без да се намесва в осъществяването на дейността на съдилищата, прокуратурите и следствените органи

Задачата на Висшия съдебен съвет (ВСС, Съвета) е ясно дефинирана в чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) – да представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ. Тази задача се постига с изпълнението на конкретните конституционно и законово регламентирани правомощия на Съвета в пленарния и на двете му отделни колегии състав, основно обединени в дефиницията „определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност“. Тези си правомощия Съветът трябва да осъществява, съблюдавайки изискването да не се намесва в конкретната дейност на органите на съдебната власт, т.е. при осъществяването на функциите на съдиите, прокурорите и следователите по конкретните казуси, предмет на разглеждане от тях.

Какво е независимост

Независимостта на съдебната власт не представлява абстракция, а означава резултат. Този резултат се изразява в постигане на свободата на отделните магистрати да решават конкретните случаи, така както законът изисква от тях. Магистратите трябва да могат да работят свободни от каквото и да е нерегламентирано (незаконно) влияние, но същевременно да се гарантира подчиняването им на закона и морала, които поставят границите на произвола. Точно това трябва да бъде реалната крайна цел на всички механизми, създадени за гарантиране на независимостта на съдебната власт – т.е. институционалната независимост на съдебната власт от външни и вътрешни влияния трябва да води до персонална независимост на конкретния съдия, прокурор или следовател, в това число от самия съдебен съвет, като предпоставка за ефективната защита на правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица.¹ Персоналната независимост обаче също не бива да се превръща в самоцел, което лесно може да я изроди в безконтролност, а трябва да е ограничена от правилата на закона и морала. И съответно тази персонална независимост е по същество различна за различните носители на съдебната власт – съдиите, прокурорите и следователите, предвид естеството на правомощията им.

Съвременният модел за управление на съдебната власт – възникване, ползи, дефицити и мерки за преодоляването им

Като държавен орган с горесцитираните задачи и функции спрямо структурите на съдебната власт, първоначално единният ВСС е създаден за първи път със сегашната Конституция от 1991 г. С него е целено не просто обособяването на дейността по администриране на правосъдието в отделен субект, но и той да действа като политически неутрален властови орган за автономно институционално управление на съдебната власт. С това цялостно е ревизиран моделът на управление на съдилищата и прокуратурите с доминираща

¹ Съдебният съвет не определя как съдът ще реши конкретно дело, как прокурорът ще упражни правомощията си по конкретна преписка или дело или как следователят ще извърши конкретно процесуално действие. Той не е и „ръководство“ на съдебната власт в смисъла на йерархична власт върху магистратите и конкретната им дейност, нито „правителство“ на съдебната власт, както понякога бива наричан в публичното пространство. В този смисъл е и Решение № 10 по конституционно дело (к.д.) № 6/2011 г. на Конституционния съд (КС), което подчертава, че ВСС „пряко обслужва функционирането на съдебната система, а не я ръководи, каквато е например ролята на Министерския съвет в изпълнителната власт“ и „няма управленски или ръководни правомощия по отношение съдиите, прокурорите и следователите, които са независими при изпълнение на функциите си от останалите две власти и от Висшия съдебен съвет.“

пряка роля на носещи политическа власт субекти през целия период от Освобождението до приемането на Конституцията през 1991 г.

С конституционната промяна от 2015 г. единният ВСС е разделен на две колегии – съдийска и прокурорска, като за всяка от тях е предвидено да се занимава съответно със съдиите и прокурорите и следователите, а за пленума остават по-малко правомощия, но сред тях много важни като избора на председателите на върховните съдилища и главния прокурор. Основната цел на реформата е гарантиране на независимостта на съда като висша ценност на правовата държава, така че прокурорите да не могат да се намесват в кариерните въпроси на съдиите, а и да бъде намалено политическото влияние върху съда през парламентарната квота.

Това е южноевропейски модел, чиито исторически прототипи са съдебните съвети във Франция (*Conseil Supérieur de la Magistrature*) и Италия (*Consiglio Superiore della Magistratura*). Впоследствие, след препоръки на Съвета на Европа и Европейската комисия, тази формула намира приложение и в държавите от Централна и Източна Европа. В исторически план утвърждаването на подобен вид съдебни съвети е свързано с желанието да се ограничи прякото влияние на изпълнителната власт върху кадровото развитие на магистратите след прехода от авторитарни (Испания, Португалия, Гърция) и тоталитарни (държавите от Централна и Източна Европа) режими към демократично управление.

И създаването, и разделянето на ВСС на колегии се извършват в изпълнение на европейските стандарти за независимо и ефективно управление на правосъдната дейност. Съдебни съвети със сходни на българския концепция и цели са създадени след демократичните промени в почти всички държави от Централна и Източна Европа (с изключение единствено на Чехия).² Консултативният орган по конституционно право към Съвета на Европа - Европейската комисия за демокрация чрез право (известна като Венецианска комисия), препоръчва управление на съдебната власт през съдебен съвет за европейските „нови демокрации“. Венецианската комисия приема, че в по-старите демокрации изпълнителната власт често има по-решаваща роля при съдебните назначения, но там това не се проявява като съществен проблем - тези системи работят успешно на практика заради правната култура и традиции,

² Sanders A. "Comparative Overview on Judicial Councils in Europe" - https://docs-venice.coe.int/files/overview_JC_Europe_en.pdf

развивали се дълго време и служещи като естествени възпиращи механизми на естественото желание за политическо подчиняване на съдебната власт. Обратно, в новите демокрации, които не са имали възможността да развият такава култура и традиции, са необходими повече изрични формални гаранции за липса на политическа злоупотреба при избора на съдии.³

Сходен стандарт за независимост е заложен и по отношение на прокурорите. Например, според Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), в обществен интерес е да се поддържа доверието в независимостта и политическата неутралност на прокурорските органи.⁴ Според Венецианската комисия, дори в правни системи, които не считат прокурора като част от съдебната власт, се очаква от него да действа по „съдебен начин“, а система, в която и прокурорът, и съдията работят по най-високите стандарти на почтеност и безпристрастност, представлява по-висока гаранция за защита на човешките права, отколкото система, която се уповава единствено на съдията.⁵

Друг консултативен орган към Съвета на Европа - Консултативният съвет на европейските прокурори (КСЕП), поставя силен акцент върху професионалното участие на прокурорите в прокурорските съвети/колегии, докато оценката на българския модел от Венецианската комисия изисква да се отчитат както специфичната концентрация на влияние около главния прокурор през професионалното участие, така и рискът политическо мнозинство да контролира кадровия орган. Повече самоуправление може да защитава от външен натиск, но носи риска от самозатваряне на системата и поддаване на рефлексии към йерархична подчиненост.

Моделът на управление на съдебната власт чрез автономни съдебни съвети по подразбиране води до намаляване на възможностите за пряк външен контрол от органите на останалите власти, което създава естествена среда за отглеждане на друг тип опасности. Предвид натрупалото се време от възприемането му, практическото проявление и по-конкретно открояващите се дефицити на модела на съдебните съвети (особено тези в Централна и Източна Европа) вече са

³ Венецианска комисия „European Standards on the Independence of the Judiciary: A Systematic Overview“ CDL-JD(2008)002 – стр. 3-4 - <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/european-standards-on-the-independence-of-the-judiciary-a-systematic-overview-1>

⁴ „Гужа срещу Молдова“ § 90; също, *mutatis mutandis*, „Прагер и Обершлик срещу Австрия“ § 34.

⁵ Венецианска комисия „European Standards As Regards The Independence Of The Judicial System: Part II – The Prosecution Service“ CDL-AD(2010)040 – т. 14 – 19 - [https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD\(2010\)040-e](https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2010)040-e)

предмет на задълбочени критични анализи на изтъкнати европейски експерти.⁶ Тези изследвания достигат най-общо до заключението, че опасността за съдебната независимост не идва единствено директно от останалите власти и външни фактори, а може да бъде и вътрешна, проявяваща се през самите съдебни съвети. Така например, точно членове на кадровите органи да използват властта си върху кариерното развитие на магистратите, за да влияят при решаването на конкретни дела. Същевременно върху самите кадровици също може да бъде упражнявано традиционното нерегламентирано външно влияние от всякакъв тип – политическо, икономическо, институционално и пр. И така се оказва, че членовете на съдебните съвети могат да се превърнат в обикновен проводник на нерегламентираното външно влияние, за ограничаването на което са създадени. Срещу техните порочни действия обаче няма да съществуват достатъчно ефективни институционални противодействия именно заради търсената независимост на съдебните съвети от политическо влияние през органите на изпълнителната или законодателната власт. И крайният резултат от всичко това да се изрази в липсата на работещ механизъм за контрол и противотежест.

По отношение на прокуратурата това е особено осезаемо - практиката у нас показва, че през годините предложенията на главния прокурор до прокурорската колегия са традиционно уважавани от всичките ѝ членове. Именно затова разбирам задачата на ВСС в тази област двупосочно: да пази прокурорите и следователите от неправомерно влияние отвън, но и да не позволява собственото си бездействие спрямо върха на йерархията да се представя като зачитане на независимостта.

В допълнение, съдебните съвети, обикновено силно доминирани от единствено временно напуснали съдебната система за срока на пребиваването си в кадровия орган или дори действащи магистрати, без достатъчно външни на системата професионалисти за баланс, някак естествено започват да работят по-скоро в гилдиен, а не в обществен интерес, разбирайки сами себе си като инструмент на първо място за гарантиране на благосъстоянието и благополучието

⁶ Например: Бобек М. и Кошар Д. „Критично изследване на съдебните съвети в Централна и Източна Европа“ - <https://www.sadebnopravo.bg/biblioteka/2017/2/6/>; Sterk K. “Some Reflections on the Selection and Appointment of Judges in European Law. Five Next Steps in Defence of Independent Justice” - https://cris.maastrichtuniversity.nl/ws/portalfiles/portal/126025715/full_text_inauguratie.pdf; Office for Democratic Institutions and Human Rights “Report: Towards a Culture of Accountability of Councils for the Judiciary” - <https://odhr.osce.org/sites/default/files/f/documents/9/d/512260.pdf>

на своята собствена магистратска общност, а не на качествено правосъдие за гражданите.

Така, в преследване на прокламираната идеална цел за гарантиране на независимост от политическа намеса, съдебният съвет рискува сам да започне да се превръща в проводник на външна и вътрешна зависимост, корпоративност, самозатваряне (капсулиране) и непотизъм (или казано с хубавата българска дума „шуробаджанащина“).

Процес, развитието на който за съжаление без никакво съмнение наблюдаваме и в България, не само в другите страни от Централна и Източна Европа. Могат да се приведат множество примери за цитираните отрицателни явления, проявили се в дейността на българския ВСС през последните години.⁷

Българският опит разкрива крайно притеснителни данни и за още една разновидност – формирането на криминални мрежи за влияние, които пресичат границите между магистрати, административни ръководители, адвокати, посредници и лица извън съдебната система. Съществуването на две отделни такива мрежи за влияние беше осветено от 2020 г. насам с много информация – с предполагаеми лидери - безследно изчезналият бивш ръководител на столичното следствие Петьо Петров - Еврото и убитият Мартин Божанов - Нотариуса. Те доведоха до проверки и временни комисии както във ВСС, така и в Народното събрание, именно за установяване на данни за нерегламентирано влияние и несъвместими с независимостта обвързаности.

Идентифицирането на негативите от възприетия модел на управление на съдебната власт не означава отхвърлянето му. А и перфектен модел няма как да съществува, всеки ще носи своите собствени рискове. Разбирането на опасностите обаче е безусловно необходимо за намиране на средствата за противодействие срещу тях.

⁷ Рязката промяна в отношението на мнозинството във ВСС към главния прокурор Иван Гешев, съвпаднала по време с промяната в отношението на представители на водещи политически партии; уговарянето на Гешев от член на Съвета да се оттегли сам от поста на главен прокурор; добилият широка известност случай „Драго каза“ със сериозни твърдения за оказвано влияние от член на ВСС спрямо кандидат за председател на съд да се откаже от участие в процедурата; навлизането в съдебната система на роднини на членове на ВСС; използването на законовото изключение за назначаване на заместници на административни ръководители от по-ниско ниво като константна практика за повишаване без конкурс по неясни критерии и др.

Там, където външният институционален контрол е занижен по дефиниция заради самото естество на модела, трябва да се засилят вътрешният контрол, прозрачността и отчетността през конкретни мерки, а не декларативни клишета.⁸ Професионалните етос и култура на членовете на съдебните съвети трябва да са изградени върху осъзнаването, че при упражняване на функциите си следва да се ръководят от обществения, а не какъвто и да е друг, в това число тясно гилдийн интерес, дали на магистратската общност като цяло, или на нейните отделни съставни части. Осъзнаване, че гарантирането на независимостта на съдебната власт не се постига със стремеж към безконтролност.

II. Моите виждания за кадровата политика, конкурсите, атестирането, дисциплинарната дейност, натовареността, командироването и управлението на съдебната система

Кадровата политика на ВСС е основното средство за формиране на професионалната среда в правосъдието. От нея в голяма степен зависи какъв продукт ще създава съдебната система за гражданите и респективно какво ще бъде нивото на обществено доверие в нея. Външният ѝ облик се задава най-вече от личностите на ръководните позиции и особено на ключовите такива, които имат най-висока публична разпознаваемост на национално, но и на местно ниво.

Най-важните кадрови решения

Затова и изборите на председатели на върховните съдилища и главния прокурор, които да бъдат предложени за назначаване на президента, са най-важните кадрови решения, които се вземат от пленарния състав на ВСС. Най-важните назначения на прокурорската колегия на Съвета са тези на директора на Националната следствена служба, апелативните, окръжните (най-вече на градския прокурор на София, който оглавява прокуратурата на окръжно ниво, на която законодателят понастоящем е поверил ръководството и контрола върху основния дял от досъдебните производства с най-голям обществен интерес, особено след закриването на специализираната прокуратура) и районните прокурори, както и на европейските делегирани прокурори. Макар и законът да предвижда автоматизъм, когато прокурорската колегия трябва да назначи определения на случаен принцип съдия на длъжност прокурор във Върховната касационна прокуратура (ВКП), който да изпълнява функциите на прокурор за

⁸ Повече по темата в раздел III.

разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или от заместник на главния прокурор, колегията може фактически да блокира назначението с отказ от своевременно упражняване на правомощията си, с което да забави или дори осуети потенциално разследване срещу главния прокурор или негов заместник. И дори сме виждали как това се случва на практика с назначаването на първия „ad hoc прокурор“.

Предстоящият ключов за прокуратурата избор - на следващия титулярен главен прокурор

Особено внимание следва да се обърне на предстоящия избор на главен прокурор, който новият състав на Съвета трябва да направи в най-краткия възможен срок след конституирането си. Освен своевременен обаче, изборът трябва да бъде най-важното качествено, защото прокуратурата без никакво съмнение се нуждае от различен тип лидерство в лицето на своя върховен ръководител, разполагащ не просто с големи, но и конституционно бетонирани правомощия след Решение № 13 по к.д. № 1/2024 г. на КС. Фигурата на новия главен прокурор трябва да изиграе съществена роля за възстановяване на силно ерозиралото обществено и професионално доверие в институцията.

Изборът на последния титуляр на поста е доказано неудачен, след като на направилия го състав на Съвета отведнъж се наложи рязко да прекратява предсрочно мандата на избрания още преди да го е преполовил. Скоростно назначението за негов временен наследник, който непосредствено преди това уверено заяви в национален ефир, че никога, в никакъв случай не иска и няма да става временен или постоянен главен прокурор, пък така се вкопчи в поста, че се застоя далеч отвъд изрично въведения уж най-вече лично за него ограничителен законов срок. Прокурорската колегия от своя страна без ни най-малко да се свени създаде правно и житейски абсурдното положение, според което отстъпването му оттам беше оставено само на собствената му воля, до избора на титуляр, а ако такъв не може да се случи – за неопределен срок. Тези събития в един кратък период от няколко години не просто нанесоха огромна репутационна щета на съдебната система и прокуратурата в частност, но и доведоха до подкопаването на самата идея за правова държава. Защото няма как по друг начин да бъде определено състояние, при което администриращият съдебната система орган и главният прокурор отказват да се съобразят със закона, а върховната съдебна инстанция по наказателни дела обявява, че няма да признава актовете на

ръководителя на държавното обвинение, защото го счита за незаконно заемащ поста.

Този контекст е изключително важен, защото показва нагледно от какво огромно значение е изборът на бъдещия главен прокурор от новия състав на ВСС. Провеждането на професионално безупречен и общественно защитим избор този път няма алтернатива. Последствията за държавността при пореден провал трудно могат да бъдат предвидени. Това трябва много ясно да се съзнава от хората в бъдещия състав на Съвета.

Главният прокурор на България трябва да бъде човек с доказани във времето професионализъм, независимост, почтеност, смелост, ръководни умения и не на последно място по важност – с осъзнаване на дълбоките проблеми на институцията и формирана визия за развитието ѝ по различен път от настоящия, който да е в състояние да възвърне общественото и професионалното доверие в държавното обвинение.

Използване на съвременни научни методологии при най-важните кадрови избори в системата

Като министър на правосъдието представих публично „Концептуална и процедурна рамка за упражняване на правомощието на министъра на правосъдието да предлага кандидати за ръководни длъжности в съдебната власт“.⁹ Както е посочено в представянето му, документът съдържа „изготвен по съвременни научни методологии компетентностен модел за длъжностите на главен прокурор, председатели на върховните съдилища, директор на Националната следствена служба и административни ръководители в прокуратурата. Установените със закон за всяка длъжност правомощия са преобразувани в система от знания, умения и качества (компетентности), които са необходими за заемане и ефективно и безрисково изпълнение на длъжността. Изискванията за стратегическо мислене, аналитичен капацитет, управленска ефективност, комуникационни умения и високи етични стандарти следват пряко от законите, а не от политическа пожелателност. Като отчита различната им структура при отделните длъжности – от стратегическо лидерство на национално ниво до оперативно управление на регионално и местно ниво - моделът поставя ударение върху съчетанието между задълбочена правна експертиза и доказани

⁹ <https://mjs.bg/api/part/GetBlob?hash=D624664AC3F52FCF4485A60125DBDD32>

умения за управление на институции, хора и процеси с етично, почтено и предсказуемо лидерство („интегритет“). Акцентът е върху ясни гаранции за почтеност и независимост, съобразени с присъщите на съответната длъжност обективни рискове от концентрация и злоупотреба с власт, избирателно правосъдие, натиск върху подчинени и др. Вторият компонент е методика за оценяване на кандидатите. Тя използва примерни обективни и проверими показатели, които позволяват да се проследят професионалният опит, резултатите от дейността, управленският профил и репутацията на кандидатите. Рамката не ограничава подбора до кандидати от самата съдебна власт. Оценяването е структурирано така, че да осигури съпоставимост между различни кандидати и да подпомогне достигането на обоснована преценка. Критериите не са изчерпателни, а отворени към обогатяване и разнообразяване в бъдещата практика съобразно потребностите на съдебната власт. Основната тежест е поставена върху гаранциите за интегритет и независимост. Формулирани са ограничителни критерии, които имат за цел да предотвратят номинирането на кандидати при обективни съмнения за тяхната почтеност, професионално поведение или управленска надеждност. Сред тях са данни за зависимости или неправомерно влияние, нарушения на етичните стандарти, участие в избирателно правосъдие или други практики, които подкопават доверието в съдебната власт, както и сериозни управленски дефицити. Така се утвърждава подход, при който почтеността и независимостта са равностойни на професионалните и управленските качества.“

Въпросната концептуална рамка е на разположение и би могла да служи за намирането на подходящия профил на кандидатите за номинации и оценяването им и от страна на членовете на Съвета, не само от министъра на правосъдието.

Създаване на „Карта на кариерното развитие“ при назначения на административни ръководители на високи позиции

Предлагам при избор на административни ръководители от окръжно ниво нагоре ВСС да изготвя към материалите за всеки кандидат стандартизирана карта на кариерното развитие, която ще бъде от естество да разкрие потенциалните му кадрови зависимости за предходните десет години. Професионалната биография показва къде е работил; картата трябва да показва кой е вземал решенията, от които е зависело кариерното му развитие и други професионални преимущества – командированя, назначения за заместник или временен административен

ръководител, повишения, платени участия по проекти или други подобни дейности. Натрупването на такива решения от едни и същи лица или управленски кръгове следва да подлежи на публично обсъждане при избора. Това не създава презумпция за зависимост и не може да бъде основание за автоматично отстраняване от процедурата, а прави видим модел, който иначе остава разпръснат между множество формално законосъобразни кадрови актове. Така проверката за почтеност ще обхваща и зависимостите, които не се побират във формалната дефиниция за конфликт на интереси.

Лимитиране на броя на заместниците на административните ръководители и преустановяване на практиката за скрито повишаване без конкурс

Чл. 139, ал. 1 от ЗСВ постави лимит на броя на заместниците на главния прокурор, който към момента е трима при ВКП. Макар и такъв да не е законово предвиден по отношение на заместниците на останалите административни ръководители в прокуратурата, би следвало щатът за тях да бъде стриктно съобразен с натовареността на съответната структурна единица и щатния брой на работещите в нея прокурори. Ноторен факт е, че през последните години чрез назначавания на заместници на административни ръководители бяха заобикаляни конкурсите за повишаване на прокурори от долустоящи в горестоящи прокуратури,¹⁰ а редица прокуратури се сдобиха с абсурден спрямо броя на редовите прокурори брой заместници на административните им ръководители.¹¹ Изключението на чл. 169, ал. 2 от ЗСВ се превърна в правило за кариерно израстване в прокуратурата, което е несъмнено порочно. Прокурорската колегия сама единствено с добросъвестно прилагане и на действащия закон може да сложи край на тази практика, без да чака изрични законодателни промени, които да ѝ зададат формални ограничения.

Вътрешният конкурс като естествен път за кариерно израстване

¹⁰ Показателни за това бяха десетките молби от заместници на административни ръководители за освобождаването им от ръководните постове, по времето когато беше лансирана нереализираната се идея за законова промяна в ЗСВ, с която да бъдат връщани в органите на съдебна власт, от които са назначени в по-горна инстанция.

¹¹ Например Военно-окръжна прокуратура София има четирима заместници на административния ръководител при осем редови прокурори; Военно-апелативна прокуратура – двама заместници при шест редови и др.

Конкурсът действително трябва да бъде основният механизъм за кариерно развитие, а не горечитираната порочна практика или командироването. Необходимо е конкурсите да се обявяват своевременно; да няма неоправдано забавяне между отделните етапи; критериите да бъдат предварително известни; оценяването да бъде мотивирано; да се намалява ролята на субективни фактори, които не могат да бъдат проверени; да има ясни срокове за приключване на процедурите. Конкурсните комисии трябва да работят при предвидими правила за подбор, отвод, достъп до материалите и документиране на оценката.

Към момента вътрешните конкурси за повишаване и преместване в системата са недостатъчно, а периодът на провеждането им – неоправдано продължителен. Например последният конкурс за повишаване във ВКП е обявен през 2020 г. и е приключил през 2022 г. Същевременно, според последните налични данни от „Регистъра на командированите магистрати от прокуратурите“,¹² към 31.07.2026 г. във ВКП се откриват 21 командировани прокурори, което представлява значителен дял от щатната численост на прокурорите на най-високото ниво – приблизително 1/5.

Ще предложа единен календар за подготовка и движение на конкурсите, свързан с прогноза за освобождаващи се длъжности и с действителните потребности на органите. Той трябва да обхваща последователните етапи, отговорното звено и очакваната дата за действие. Календарът няма да променя законовите срокове. При забавяне ще показва причината, органа, от който зависи следващата стъпка, и актуализирания срок.

През годините нормативната уредба на вътрешните конкурси за повишаване претърпя сериозно развитие като първоначалната форма на събеседване, която обаче в действителност протичаше по-скоро като студентски изпит и проверка на теоретични знания, беше заменена с форма, която акцентира върху работата на кандидатите като магистрати. Това според мен е по-удачният вариант, но при качествено и своевременно прилагане на правилата.

Чл. 176 от ЗСВ регламентира провеждане на външни конкурси за заемане на длъжности в системата да се провежда поне веднъж годишно. Удачно е обаче да се помисли за законодателна промяна в тази насока и фактически мораториум върху външните конкурси за определен период от време на база на нарочен

¹² <https://vss.justice.bg/root/f/upload/49/reg-komandirovani-prb-31.07.2026.pdf>

анализ, който да реагира срещу постоянното увеличаване на човешкия ресурс в системата за сметка на намаляване на натовареността.

Атестиране, което да показва разликата между атестираните

Най-големият проблем на атестационната дейност у нас е, че тя на практика не диференцира атестираните. Например от последния Годишен доклад за дейността на ВСС е видно, че с решения на съдийската колегия през 2025 г. са проведени 310 процедури за атестиране на съдии, като всички са приключили с най-високата оценка „много добра“. Проведените от прокурорската колегия процедури са 118, като само една е завършила с оценка „добра“, всички останали – също с „много добра“.¹³ Сходно е положението и през предишните години. Когато буквално всички атестирани получават най-високия възможен резултат, институтът губи информационна стойност и се превръща във формалност. Освен това демотивира магистратите, защото и тези, които се стараят да работят качествено и в срок, и онези, които не го правят, накрая получават едни и същи оценки.

Трябва да се направи преглед на приложението на действащата методика, насочен към случаите, в които еднакви крайни оценки скриват съществени различия или статистиката измества съдържателния анализ. Промяната трябва да се подготви с участието на прокурори и следователи от различни нива и да остане в рамките на законовите критерии и компетентността за изменение на съответните правила.¹⁴ Броят приключени преписки и дела не може сам по себе си да установи качество. Необходими са контекст за сложността, действителния период на изпълнение на длъжността, процесуалната фаза и извършваните функции. Оправдателната присъда, отмяната на прокурорски акт или различното становище на по-горна инстанция не представляват автоматична отрицателна оценка. Те могат да бъдат отправна точка за професионален анализ на конкретен установен пропуск, при право на магистрата да даде обяснение.

Дисциплинарна дейност, използвана срещу вредните явления в правосъдието, а не като средство за санкциониране на неудобни магистрати

¹³ Годишният доклад за дейността на Висшия съдебен съвет за 2025 г. е достъпен на адрес: <https://vss.justice.bg/root/f/upload/48/GodishenDoklad-VSS-2025.pdf>

¹⁴ чл. 30а и чл. 196–209 от ЗСВ; Наредба № 3 от 23 февруари 2017 г. за показателите и методиката за атестиране и критериите за отчитане степента на натовареност на прокурори и следователи и на административни ръководители и техните заместници.

След като атестирането показва образцово изпълнение на служебните задължения от всички съдии, прокурори и следователи, дисциплинарната дейност също няма как да разкрие различна картина. Обстоятелството, че всички, с пренебрежимо малко изключения, получават най-добрата възможна атестационна оценка намира естествено продължение в много нисък процент на дисциплинарно наказани магистрати.

Отново от последния Годишен доклад за дейността на ВСС е видно, че през 2025 г. са приключени 11 дисциплинарни производства по чл. 316 от ЗСВ срещу съдии, като по нито едно не е наложено дисциплинарно наказание от съдийската колегия, а на трима съдии е обърнато внимание със заповеди на административните им ръководители. Прокурорската колегия е приключила 10 дисциплинарни производства, като е наложила наказания по 5 от тях – по 2 „забележка“ и по 3 „намаляване на основното трудово възнаграждение“. На четирима прокурори е обърнато внимание със заповеди на административните им ръководители.¹⁵

Заради репресивното си естество дисциплинарите процедури по дефиниция са областта, в която рискът от злоупотреба с легитимен институт е най-голям, когато се използва привидно законно, но за цели извън неговото предназначение.¹⁶

Превратното използване на дисциплинарни правомощия може да се изразява не само в изборителното им насочване към неудобни, но и да се прояви като минимализъм на реакцията с цел защита на нарушителя. Показателен е случай от дисциплинарната практика, при който Инспекторатът към ВСС (ИВСС) установява, че прокурор посещавал дома на обвиняемия по досъдебно производство, което същият прокурор ръководи, и обсъждал с обвиняемия действията по разследването и изхода на производството. ИВСС квалифицира поведението като накърняващо престижа на съдебната власт и сезира ВСС.

¹⁵ Годишният доклад за дейността на Висшия съдебен съвет за 2025 г. е достъпен на адрес: <https://vss.justice.bg/root/f/upload/48/GodishenDoklad-VSS-2025.pdf>

¹⁶ В тази връзка трябва да се има предвид осъдителното решение на ЕСПЧ по делото „Тодорова срещу България“, което се отнася до дисциплинарни производства и санкции, наложени от ВСС срещу съдия, която като председател на Съюза на съдиите в България е критикувала ВСС и изпълнителната власт по различни теми, свързани със съдебната власт, което ЕСПЧ е намерил за непропорционална намеса в упражняването на нейната свобода на изразяване на мнение и преследващо преобладаващата цел да я накаже като възмездие за критиките ѝ към ВСС и изпълнителната власт (нарушения на чл. 10 и чл. 18 във връзка с чл. 10 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи).

Образуването дисциплинарно производство приключва с влязло в сила решение на прокурорската колегия за налагане на наказание „забележка“.¹⁷ Подобен случай поставя въпроса не дали механизмът формално е задействан, а дали институционалната последица съответства на характера на установеното нарушение и дисциплинарната дейност изпълнява превантивната си функция.

Скорошните законови промени в материята на дисциплинарните производства за увеличаване на преклузивния срок за инициране на производството от откриване на нарушението от шест месеца на една година и предвиждането давност да не тече от внасяне на предложението за образуване на дисциплинарно производство намирам за удачни и че биха способствали за подобряване на дисциплинарната дейност.

Относно конфиденциалността – считам за разумно да се предвиди, че ако засегнатият магистрат сам желае производството срещу него да бъде публично, то тогава да бъде публично.

Необходимо е качествено систематизиране на дисциплинарната практика по вид твърдяно нарушение, установени факти, приложени критерии за тежест, наложена последица и резултат от съдебния контрол с цел да се разбере защо сходни казуси са решени еднакво или защо различието е оправдано. Би следвало да бъдат включвани и решенията, с които не се налага наказание, както и отменените актове.

През 2016 г. отпадна възможността членове на ВСС да иницират образуване на дисциплинарно производство с ясния мотив за недопустимо съсредоточаване в един субект на обвинителна и решаваща власт. Това обаче доведе до практически проблеми – самият Съвет не може да направи нищо, когато е сезиран с дисциплинарен въпрос и препраща към органите, които имат това правомощие. При тяхно бездействие казусът остава без развитие. Затова от съществено значение за дисциплинарната дейност е не само случващото се във ВСС, но и органите, които могат да предлагат образуване на дисциплинарни производства – административните ръководители, ИВСС и министърът на правосъдието, да се възползват от правомощията си при наличие на законовите предпоставки за това.

¹⁷ Казусът е представен от ИВСС в описание без дата и автор, мъчно достъпно на сайта на институцията и към което съществуват трудности за поставяне на директна връзка. Може да бъде намерен с търсене по ключови думи: „забележка, наблюдаващ прокурор, обвиняем, дом“.

Дисциплинарното нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 от ЗСВ – „действие или бездействие, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските съдии, съответно Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи, което накърнява престижа на съдебната власт“, се нуждае от прецизиране и детайлизиране. По-удачният вариант е нарушаването на Етичния кодекс да бъде изведено като отделно нарушение (защото може да остане „заклучено“ в съдебната власт и да не накърнява престижа ѝ извън нея), а уронването на престижа да бъде с разгласяването на факта на нарушението.

Отчитане на реалната натовареност, а не на „куха“ дейност

Статистическите данни недвусмислено сочат за сериозно намаляване на общата натовареност както в съдебната система като цяло, така и в прокуратурата в частност.¹⁸

Този извод е верен, защото данните категорично доказват, че броят на прокурорите расте при намаляване на работата.

По данни на Европейската комисия за ефективност на правосъдието към Съвета на Европа (СЕРЕЈ)¹⁹ през 2012 г. България е имала 20,1 прокурори на 100 000 души население, които са се увеличили до 24,0 през 2023 г. или приблизително с 18,8 %. През 2022 г. България е с 23,9 прокурори на 100 000 жители, при европейска средна стойност 12,2 и медиана 11,2, което прави българският показател приблизително два пъти средния и над два пъти медианния за Европа.²⁰

По данни от годишните доклади за дейността на прокуратурата през 2012 г. например новообразуваните преписки са 224 796, а през 2023 г. - 213 431, т.е. намаление с приблизително 5,1 % при близо 19 % увеличение на прокурорите.²¹

Като цяло натовареността на системата на наказателно правосъдие намалява поради основната причина, че регистрираната престъпност в страната

¹⁸ Много полезно и прегледно представено обобщаване на данни относно количествените показатели в съдебната система е изведено в изследването на неправителствената организация „Институт за пазарна икономика“ - „Съдебната власт в числа“, достъпен на адрес <https://sadebna.ime.bg/>

¹⁹ Изследванията ѝ са достъпни на адрес: <https://www.coe.int/en/web/cepej/>

²⁰ Това количествено сравнение обаче не отчита нито разликата в обема от задължения на прокурорите от различните държави, нито законовите и възприети в практиката изисквания към техните актове, така че не бива да се абсолютизира.

²¹ По данни от годишните доклади на Прокуратурата на Република България, достъпни на адрес https://prb.bg/bg/pub_info/dokladi-i-analizi

намалява чувствително от началото на века. По-малко регистрирани престъпления от полицията директно означава по-малко преписки и досъдебни производства в прокуратурата, респективно по-малко внесени дела в наказателния съд и по-малко съдебни заседания. Според годишните бюлетини на полицейската статистика, изготвяни от МВР, от регистрирани общо 147 022 или 1843.8 престъпления на 100 000 души през 2001 г., регистрираната престъпност в България е намаляла до общо 80 884 или 1256 на 100 000 души през 2025 г.²²

Същевременно диспропорциите в реалната натовареност между отделните органи на съдебната власт, включително между прокуратури в различни съдебни райони, остават нерешен структурен проблем от години.

Отчитането на натовареността през стриктно статистически показатели също е проблем, защото традиционно винаги е водило до конкуренция между прокуратурите в изкуственото създаване на „кухи бройки“ преписки през например ненужно завеждане на материали на нови номера. Приетите наскоро правила за измерване на индивидуалната натовареност пък водят до стремеж на прокурорите да извършват процедурни действия и създават актове, които нямат процесуален смисъл, а служат единствено за повишаване на индивидуалната им натовареност.²³

За качествено проследяване с управленски цели на същинската натовареност е необходимо да се използва методика, която отчита реалната тежест на всяко дело и преписка, т.е. да се вземе предвид тяхната фактическа и правна сложност като реален, а не декларативен критерий при щатната политика - намаляване/увеличаване на щатна численост в различните структури в зависимост от действителните данни, а не от исторически инерционни разпределения. Необходимо е обвързване на решенията за нови конкурси с

²² Според годишните бюлетини полицейска статистика, достъпни на сайта на МВР www.mvr.bg

²³ Правилата за измерване на натовареността на прокуратурите и на индивидуалната натовареност на всеки прокурор и следовател, приети от прокурорската колегия на ВСС с решение по Протокол № 47/20.12.2023 г., считано от 01.01.2024 г. (https://vss.justice.bg/root/f/upload/41/Pravila_20-12-2023.pdf), спомагат за това, защото извършването на всяко прокурорско действие и изготвянето на всеки прокурорски акт водят до повишаване на индивидуалната натовареност по предварително установен за действието/акта коефициент, което „подканя“ прокурорите да извършват повече действия и създават повече актове заради самите тях. Според Правилата, натовареността на всяка прокуратура се измерва като аритметичен сбор от индивидуалната натовареност на всички прокурори, работещи в нея, т.е. извършването на „куха“ дейност би било поощрявано и от ръководствата на структурите.

обективните данни за натовареност, а не единствено с наличната свободна щатна бройка.

Безспорно е обаче, че съдебната система към момента не просто разполага с предостатъчно човешки ресурс да се справи с възлаганата ѝ работа, но даже биха били полезни мерки за корекция в посока намаляване на персонала и с цел оптимизация на разходите. Подобна мярка би се явил временният мораториум върху външните назначения. Вътрешните диспропорции трябва да се решат с мерки за адекватно преразпределение на наличния ресурс, а не постоянно назначаване на нови и нови хора. Всичко това трябва да бъде разглеждано и в контекста на навлизането на нови технологии като изкуствения интелект, които могат да спомогнат за значително улесняване на магистратите при решаване на делата и преписките.

Ограничаване на командироването до изключителни случаи

Командироването е средство за временно кадрово обезпечаване, което не би следвало да замества конкурсния път. За съжаление обаче, точно както и с назначаването на заместници на административните ръководители от по-ниско на по-високо ниво, през годините то се превърна в често използван начин за попълване на персоналия състав на ключови структури на съдебната власт по еднолични решения, без реално прилагани на практика критерии какво налага командироването точно на този магистрат (макар и законът да изисква мотиви) и без адекватен контрол (особено в прокуратурата, защото за съда все пак съществува правомощието на съдийската колегия по чл. 30, ал. 5, т. 18 от ЗСВ да прекрати командироването). Още повече че поставя командированите магистрати в очевидна зависимост от командировалите ги, защото във всеки един момент могат да ги върнат на старите им места. Вероятно това е и възможното обяснение защо точно на командировани магистрати се оказва, че често са поверявани дела от висок обществен интерес. Особено видим е този проблем в прокуратурата.²⁴ Известни са случаи и на „дисциплиниращо“ командироване в прокуратури от други съдебни райони.

²⁴ Въпреки че константна практика на прокуратурата е да крие имената на наблюдаващите ключовите досъдебни производства прокурори, публично известни са ставали редица случаи на разследвания от подчертано висок обществен интерес, ръководени от командировани прокурори – например касаещи мрежите на Петьо Петров – Еврото и Мартин Божанов – Нотариуса; „Хемусгейт“; разследвания срещу политически фигури и др.

Според последно наличните данни в „Регистъра на командированите магистрати от прокуратурата“, към 31.07.2026 г. командированите прокурори в страната са 87, като сред тях има прокурори, командировани за срокове от по десетки месеци.²⁵ Тези данни показват колко дълго едноличното административно решение може да определя реалното професионално положение на прокурор. Трябва да се отбележи обаче, че броят на командированите прокурори намалява, за разлика от този на съдиите.

Считам, че са необходими допълнителни законодателни изменения за съществено редуциране на командироването чрез ограничаването му до изключителни случаи и даване на възможност за контрол от прокурорската колегия. Европейската комисия последователно в своите доклади за върховенството на закона относно България подчертава нуждата от законодателни изменения, които да адресират проблема с дългосрочното командироване.

Ресурсът като управленско решение

Натовареността и администрирането на системата на съдебната власт са пряко свързани с ефективното разпределение и управление на ресурси. В този смисъл следва да се обърне внимание на въпроса за нейния бюджет, а той е област, в която досегашната конституционна практика заслужава по-внимателен прочит, отколкото обичайно ѝ се отделя в концепциите на кандидатите за ВСС.

Ключовата възприета от мен теза е: бюджетната самостоятелност е гаранция за независимост, но не е право на неограничен ресурс и не освобождава ВСС от задължението да доказва защо и за какъв резултат се разходва публичният ресурс.²⁶

²⁵ <https://vss.justice.bg/root/f/upload/49/reg-komandirovani-prb-31.07.2026.pdf>

²⁶ Подробен и аргументиран анализ по темата е направен от Института за пазарна икономика – „Конституционни основи и граници на финансирането на съдебната власт“ https://ime.bg/wp-content/uploads/2025/05/judiciary_budget_ime-2025.pdf. Изследването показва и драматичното нарастване на разходите за правосъдие в България през последните години, особено съпоставено със страните от ЕС по данни на СЕРЕЈ и Евростат: „България от години е на първо място в Европейския съюз (ЕС) по отношение на разходите за правосъдие като дял от brutния вътрешен продукт (БВП). Според последните данни на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието към Съвета на Европа (СЕРЕЈ), публикувани в края на 2024 г., това не се е променило, т.е. говорим за устойчива тенденция през последните поне осем години. Последните данни от Информационното табло на Европейската комисия (ЕК) в областта на правосъдието за 2024 г. и Евростат потвърждават същото. За разлика от предходни години обаче, през 2022 г. за пръв път разходите на съдебната власт в номинално изражение настигат европейската медиана. Според отчета за изпълнение на бюджета, през 2022 г. разходите са на стойност 470 444 108 евро или средно 73 евро на

Бюджетът на съдебната власт е не само гаранция за нейната институционална независимост, но и един от основните инструменти за нейното управление. Самостоятелният бюджет по чл. 117, ал. 3 от Конституцията има за цел да предпази съдебната власт от зависимост от изпълнителната власт при осигуряването на ресурсите, необходими за осъществяване на конституционно възложените ѝ функции. Тази самостоятелност обаче не следва да се разбира като автономия от принципите на добро финансово управление, ефективност и отчетност. Независимостта определя кой взема решенията за ресурсите на съдебната власт, но тя не отменя въпроса как се определя необходимият ресурс, за какви цели се разходва и какъв резултат се постига с него.

Затова виждам отговорността на ВСС не просто като ежегодно отстояване на размера на бюджета, а като управление на публичен ресурс в съответствие с реалните потребности и при ясна връзка между ресурс, натовареност и резултат. Особено важно е да се преодолее историческият подход, при който основните параметри на бюджета се формират предимно чрез автоматично нарастване на възнагражденията и определяне на числеността без достатъчно прецизна връзка с действителната натовареност и разпределението на работата. Бюджетът следва да бъде инструмент за коригиране на структурни дисбаланси между отделните органи, региони и нива на съдебната система, а не механизъм за тяхното трайно възпроизвеждане. Това означава решенията за численост, незаети щатове, разпределение на магистрати и съдебни служители, командироване, капиталови разходи и допълнително възнаграждение да се основават на проверими данни за дейността, натовареността и резултатите. В този смисъл приемам въвеждането на програмно бюджетиране като важна промяна в управленския подход, но и като възможност, която тепърва трябва да бъде развита. За първи път през 2025 г. бюджетът на съдебната власт е изготвен в програмен формат според въведеното изискване на чл. 361, ал. 1 от ЗСВ, което позволява да се проследяват целите, ресурсите и показателите по отделните програми. Същевременно настоящият модел все още измерва предимно извършена дейност, а не достатъчно ясно постигнатите резултати, като липсва и пълна връзка между поставените цели, избраните показатели и последващото разпределение на ресурса. Финансирането според механично измерена производителност води до финансиране на „куха“

човек от населението - при европейска медиана 74.8 евро. [...] За сравнение, в по-развитите демокрации с реална съдийска независимост и отчетност (Франция, Швеция, Дания, Финландия, Белгия и др.), зависимостта е противоположна – разходите на съдебната власт в номинално изражение спрямо населението са над европейската медиана, а като дял от БВП са под нея.“

дейност, а следва да се съобразява с реална натовареност. Следващата стъпка според мен трябва да бъде бюджетът да започне да отразява управленските приоритети на ВСС.

Бюджетната политика на ВСС следователно трябва да съчетава финансова самостоятелност и висока степен на финансова отчетност. ВСС трябва да може убедително да покаже защо даден ресурс е необходим, какъв проблем решава, как е определен размерът му и как ще бъде измерено дали целта е постигната. Независимостта на съдебната власт не се защитава чрез максимизиране на бюджета, а чрез способността на самата съдебна власт да определя, обосновава и отговаря за използването на ресурса, от който зависи нейното независимо функциониране.

Особено важно развитие в конституционната практика се съдържа в Решение № 9 по к.д. № 5/2022 г. на КС, в което изрично е подчертано, че принципът на разделение на властите не предполага абсолютна изолираност на съдебната власт. Навлизането в полето на нейната финансова автономност е конституционно търпимо, доколкото не засяга съдържателното ядро на конституционно възложените ѝ функции и правомощия. В същия контекст КС разглежда бюджетната самостоятелност като гаранция за независимостта, но не като абсолютна финансова автономия, отделена от общия механизъм на демократична бюджетна отговорност. Оттук следва важен управленски принцип: финансовата самостоятелност на съдебната власт не освобождава нейния орган на администриране от задължението да обосновава пред обществото и неговия демократично легитимиран представител - Народното събрание, необходимостта от разходването на публичния ресурс и постигнатите с него резултати. Същевременно тази отчетност има ясна конституционна граница – тя не може да се превръща в средство за политическа оценка на дейността на независимата съдебна власт или във финансов инструмент за въздействие върху нейното функциониране. Именно тази линия, а не абсолютизацията на бюджетната неприкосновеност, според мен трябва да бъде доразвита занапред, включително чрез работа на ВСС.

Същият извод може да се извлече и от практиката на Съда на Европейския съюз (СЕС). По дело C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, Големият състав приема, че макар адекватното възнаграждение на съдиите да представлява съществена гаранция за тяхната независимост, принципът на съдебна

независимост не изключва ограничени и временни мерки за намаляване на възнагражденията, когато те са част от общи мерки за бюджетна консолидация, обусловени от състоянието на публичните финанси, прилагат се спрямо публичния сектор като цяло и не са насочени специално към съдебната власт. Следователно финансовата независимост не поставя съдебната власт извън общата бюджетна отговорност на държавата; тя изисква бюджетните решения да не бъдат използвани като инструмент за въздействие върху упражняването на съдебните функции.

Дигитализация и управление, основано на данни

Дигитализацията на съдебната власт не трябва да се свежда единствено до замяна на хартиения документ с негово електронно копие. Следващият етап трябва да превърне натрупваните в информационните системи данни едновременно в инструмент за по-добро управление и в средство за подпомагане на ежедневната професионална работа на магистратите.

Информационните системи в съдебната власт създават възможност за текущо проследяване и анализ на обективни показатели за натовареността на прокуратурите, движението и продължителността на наказателните производства, периодите без регистрирани процесуални действия и резултатите от съдебния контрол, доколкото съответните данни са налични и могат да бъдат извлечени от тях.

За тази цел ВСС разполага със Специализираната информационна система за мониторинг и анализ (СИСМА), одобрена от пленума на Съвета още през 2022 г., която е предназначена да обединява и анализира статистическа информация от различни източници, включително Унифицираната информационна система на прокуратурата (УИС) и Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).²⁷

²⁷ СИСМА е одобрена от пленума на ВСС с решение по т. 34 от протокол № 16/28.04.2022 г., на основание чл. 30, ал. 2, т. 18 и чл. 360б от ЗСВ. Правилата за достъп са приети с решение на пленума по протокол № 3/02.02.2023 г.

СИСМА обхваща описателните и други налични статистически данни, необходими за провеждане на анализи в контекста на оптимизиране на съдебната карта, като чрез интеграция с Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС), Единната деловодно-информационна система (за 28-те административни съдилища), Унифицираната информационна система на Прокуратурата на Република България, Централизираната информационна система на следствените служби, Единната информационна система за противодействие на престъпността и данни от НСИ и ще дава възможност за извеждане на

Поради това прокурорската колегия би могла да изисква регулярни аналитични справки за натовареността и кадровите потребности на отделните прокуратури, изготвени въз основа на данните от тези системи, вместо да основава кадровата си политика единствено на периодичните доклади и предложения на главния прокурор. По този начин колегията би могла да формира самостоятелна, основана на проверими данни преценка за необходимостта от кадрови промени в отделните органи на прокуратурата.

Интегрираната информационна система за управление на човешките ресурси в съдебната власт би помогнала за по-доброто им управление, обединявайки данните за кариерното развитие – конкурси, атестации, командирования, поощрения, дисциплинарни производства, обучения и др.²⁸ Не е ясно дали и доколко тази система се ползва реално от ВСС. Всъщност истинската управленска задача е съществуващите информационни системи да бъдат актуализирани, интегрирани и превърнати в действащ инструмент за кадрово планиране, а не просто за съхраняване на информация.

Дигитализацията може да бъде и гаранция за независимост и отчетност. Информационните системи трябва да осигуряват пълна и проверима одитна следа за разпределянето и преразпределянето на преписки и дела, основанията за това, достъпа до тях и упражнените административни правомощия.

Необходимо е постепенно изграждане и на съвременно дигитално работно място на прокурора и изцяло дигитално прокурорско дело. Новите технологии и изкуственият интелект могат да бъдат използвани за търсене в материалите, автоматично създаване на хронология, транскрипция на аудио- и видеоматериали, откриване и свързване на информация за лица и обекти, следене на процесуални срокове, намиране на относима национална и европейска съдебна практика и др.

справки и визуализиране на таблици, графики и диаграми по зададени шаблони, с оглед на интервалите от време, на които може да бъдат получавани данните.

От гледна точка на натовареността, Правилата за измерване на натовареността на прокуратурите и на индивидуалната натовареност на всеки прокурор и следовател, приети от прокурорската колегия на ВСС с решение по Протокол № 47/20.12.2023 г., считано от 01.01.2024 г., се прилагат (или би трябвало да се прилагат) в УИС, данни от която постъпват и в СИСМА.

²⁸ Още на 11 март 2010 г. ВСС е одобрил за ползване „Интегрирана информационна система за управление на човешките ресурси“, разработена по проект „Компетентни и мотивирани магистрати и съдебни служители“, финансиран по Оперативна програма „Административен капацитет“ (протоколът от заседанието е достъпен на адрес: <https://vss.justice.bg/page/view/2317>).

През 2012 г. Съветът е обсъждал и надграждането на тази система по подприоритет „Компетентна съдебна система и ефективно управление на човешките ресурси“.

Технологията трябва да подпомага, а не да замества професионалната преценка – решението и отговорността за него трябва винаги да остават на магистрата.

Натрупаните данни позволяват и използването на технологични аналитични инструменти за установяване на необичайни модели – например многократно преразпределяне на определени наказателни производства на различни прокурори, продължително бездействие или съществени отклонения от сравними структури.

III. Предложения на мерки за повишаване на прозрачността, отчетността и доверието в дейността на Висшия съдебен съвет

Първата и безусловно необходима предпоставка (условие, без което не може) за възстановяване на доверието в бъдещия ВСС е добросъвестният и качествен избор на неговите членове. Ако изборите и в парламента, и в съдебната власт, се проведат по сходен на досегашните начини, довели до последните състави на Съвета, едва ли този път ще доведат до различни от досегашните резултати при формирането и на следващия. Това изначално би опорочило целта за възстановяване на доверието в дейността му, която би трябвало да е основната преследвана цел на предстоящите избори от страна и на народните представители, и на магистратите.

Създаване на професионална култура на засилена отчетност пред обществото и магистратите

Прозрачността е предопределящ фактор за отчетността.

Откритите излъчвани в Интернет заседания и публикуването на протоколите от тях са необходими, но не са достатъчни. От гледна точка на прозрачността е необходимо по-силно медийно и обществено присъствие на членовете на Съвета, които да могат да обясняват по разбираем начин за широката публика взетите управленски решения или своите собствени мотиви, ако те се различават от онези на мнозинството.

Сайтът на институцията също се нуждае от сериозно подобрение и по-удобен за потребителя интерфейс, защото в сегашния му вид много от съществената информация е трудно достъпна – например много важен за информираността на публиката за състоянието на съдебната система регистър като този на командированите магистрати не е на видно или подразбиращо се място и се открива мъчно. Обратно, информация, която се достъпва много лесно

и е на видно място, често не носи никаква информационна стойност – например публикувана декларация в секция „Декларации“ няма дата и контекст, и въобще не може да се разбере какви обстоятелства засяга.

Важен е регулярният диалог на членовете на ВСС както с парламента и правителството, така и с гражданското общество. Целената независимост на магистратурата води до риска от развиване на култура, която е насочена навътре. Опасността от такава култура е, че съдебната система може да загуби връзка с обществото и неговите изисквания за качество и бързина на актовете на магистратите, както и за състоянието на администрирането на съдебната власт. За редуциране на този риск Съветът постоянно трябва да търси обратна връзка от обществото.

Друг проблем, който може да бъде идентифициран от разговори с магистрати, е, че членовете на ВСС не поддържат достатъчно активен диалог със съдиите, прокурорите и следователите. Така те остават с впечатлението, че членовете на Съвета се изживяват като техни „началници“, които не се интересуват да получават обратна връзка от тях. Например, когато като министър на правосъдието посетих годишното отчетно събрание на Окръжен съд Плевен сам констатирах, че то не е уважено от нито един член на Съвета, а и съдиите споделиха, че това далеч не е прецедент.

Задължение за мотивиране при отклонение между установени критерии и практика

Един от устойчивите проблеми в кадровата дейност на Висшия съдебен съвет е трудната проверимост на преценката при избор между няколко кандидати, което е проблем на отчетността. Формалното наличие на критерии не е достатъчно, когато от крайното решение не може да се разбере как са съпоставени кандидатите, кои обстоятелства са получили по-голяма тежест и защо определени показатели са счетени за решаващи в една процедура, но не и в друга.

Предлагам да се въведе принцип на изрично мотивиране при отклонение от предварително обявени критерии, установена практика или ясно очертаващи се обективни показатели. ВСС следва да запази свободата си да извършва комплексна оценка и да не бъде обвързан с механично точкуване. Когато обаче предпочете кандидат въпреки съществени показатели в полза на друг кандидат

или приложи различен подход спрямо сходна предходна процедура, причините за това отклонение трябва да бъдат конкретно посочени в мотивите.

Такова изискване не превръща кадровия избор в математическо класиране. То поставя по-висок стандарт към качеството на решението. Стажът, управленският опит, професионалните резултати, атестациите, специализацията и останалите относими обстоятелства могат да имат различна тежест в отделните процедури, но тази тежест трябва да бъде обяснима. Когато едни и същи фактори получават различно значение при сходни случаи, ВСС следва да покаже защо различието е оправдано.

Практическото приложение може да бъде сравнително просто. В мотивите към кадровото решение да се включва кратък сравнителен раздел, който посочва: основните критерии, по които кандидатите са разграничени; обстоятелствата, получили решаваща тежест; и при наличие на отклонение от предходна практика или от обективно по-силни показатели на друг кандидат – конкретното основание за това отклонение. Така свободната преценка остава запазена, но става проверяема.

Подобен стандарт би имал значение и при дисциплинарната дейност и други случаи, при които сходни фактически ситуации следва да бъдат третираны последователно.

Предвидимостта на кадровата политика не означава еднакъв резултат във всеки сходен случай. Тя изисква еднаква логика на оценяване или ясно обяснение защо конкретният случай налага различен подход. Това е и важна гаранция срещу избиращелно прилагане на критерии, предварително взети решения и съмнения, че формално еднакви правила обслужват различни резултати.

Свободата на преценка на ВСС не следва да означава свобода от последователност. Когато Съветът се отклонява от собствените си критерии, практика или от ясно установими сравнителни показатели, той трябва да обясни отклонението.

Необходимо е да се преосмисли и самият начин на мотивиране на кадровите решения. Действащият чл. 34, ал. 3 ЗСВ допуска за мотиви на решението да се смятат съображенията на вносителя и изказванията на отделни членове на ВСС. Така обаче остава възможно мотивите, въз основа на които се преценява

законосъобразността на акта, да не са били изрично възприети от мнозинството, формирало волята на колективния орган.

Затова предлагам след приключване на събеседването и обсъждането с кандидатите да се формулира проект на кратко мотивирано решение, чието съдържание, включително изложените фактически и правни основания, да бъде подложено на гласуване. Мотивите следва да отразяват сравнителната преценка на съществените качества на кандидатите и причините, поради които едни обстоятелства са получили определящо значение пред други.

По този начин мотивите ще бъдат не последващо обяснение на резултата от гласуването, извлечено от отделни изказвания в заседанието, а изрично възприета част от волеизявлението на компетентния орган. Това би повишило прозрачността и предвидимостта на кадровите процедури и би осигурило по-ясен предмет на съдебния контрол, включително пред Върховния касационен съд при упражняване на новите му правомощия по чл. 36, ал. 3 от ЗСВ.

Личен отчет за внесените от мен предложения, гласуванията ми по съществени въпроси и мотивите за тях

Ако бъде избран, поемам ангажимента да представям публично в подходяща форма периодичен личен отчет за най-важните аспекти от дейността си като член на Съвета. Неговата цел е гражданското общество и професионалната общност да могат да сравнят поетите предварително от мен ангажименти с реалното ми участие.

Преустановяване на получаването на допълнителни средства от членовете на ВСС за изпълнение на проекти и подобряване на прозрачността на проектната дейност

Установеният размер на възнагражденията на членовете на Съвета е достатъчно значителен и становището ми е, че нищо не налага да получават допълнителни възнаграждения за управление и координиране на различни проекти, изпълнявани от ВСС. Това води до проблем с доверието у обществото и магистратите, още повече че върху добиваните суми няма никакъв обществен контрол или прозрачност. Така че бих подкрепил решение такива суми да не бъдат получавани, както и аз лично не бих ги приемал, независимо от общото решение.

Проблемът обаче не се изчерпва с получавани средства от членове на Съвета.

През годините ВСС е управлявал значителен финансов ресурс по различни проекти, част от които са били насочени към съществени въпроси на съдебното управление – натовареността, съдебната карта, информационните системи, организацията на работата и обучението. Отдавна е поставян въпросът по какви правила се определят ръководителите, координаторите, експертите и магистратите, включвани в проектните дейности.

Участието в платени проектни дейности може да представлява професионална възможност за съдии, прокурори и следователи. За тях опциите за допълнителна платена дейност поначало са ограничени, поради което достъпът до възмездно участие в проект на ВСС може да има съществено значение. Ако участниците се определят без предварително известни критерии и открита процедура, възниква риск проектната дейност да се превърне в още един неформален ресурс на вътрешно влияние, чрез който кадровият орган или отделни негови членове да създават отношения на благодарност, лоялност или зависимост.

Това не означава, че участието на магистрати в проекти само по себе си е проблем. Въпросът е кой, по какви критерии и чрез каква процедура получава тази възможност.

Поради това е необходимо да бъде създаден общ публичен стандарт за проектната активност на Съвета, който да включва и последваща оценка не само дали предвидените по проектите дейности са извършени, а какъв проблем на съдебната система е решен с проекта и дали резултатът продължава да се използва.

Процедурата за предсрочно освобождаване на членове на ВСС не следва да бъде единствено формално присъстваща в Конституцията и ЗСВ без практическо приложение

Адмирам публично декларираните политически идеи за засилване на отчетността на членовете на ВСС през предполагаемо усъвършенстване на процедурата по гл. 16 от ЗСВ „Дисциплинарна отговорност“ за предсрочно прекратяване на мандата на член на Съвета на основание чл. 130, ал. 8, т. 4, предл. 1 от Конституцията – дисциплинарно освобождаване от длъжност.

Инициерирането на предложение за предсрочно прекратяване на мандата на избран член на ВСС от част от избраните го народни представители или

магистрати е една от малкото възможности за външен контрол върху членовете на Съвета. Предвид факта обаче, че решението дали то ще бъде уважено е във властта на самия пленарен състав на ВСС, произвеждането на реален ефект отново би изисквало проява на форма на вътрешен контрол.

В този смисъл от съществено значение са професионалните етос и култура на членовете на Съвета и дали осъзнават, че изпълняват функциите си в обществен интерес и не следва да съобразяват решенията си с фактори като мнима колегиалност.

Ролята на министъра на правосъдието и съдебния контрол

Като министър на правосъдието се стараех да изпълвам с реално съдържание неголемите правомощия на министъра за контрол и противотежест на ВСС. С моите заместници приложихме изцяло нов непознат дотогава подход на активно участие във всички проведени в мандата на служебното правителство през 2026 г. заседания на пленума, съдийската и прокурорската колегия, като често давахме единствената различна гледна точка при обсъжданите въпроси в прокурорската колегия, макар и без право на глас във вземаните решения. Използвах интензивно и правомощието си, когато се налага, да предлагам образуване на дисциплинарни производства срещу магистрати при станали публично известни данни за дисциплинарни нарушения, игнорирани от органите на съдебната власт.

Тези действия бяха в резултат от разбирането ми, че отделните власти трябва реално да се контролират и балансират, защото това е един от факторите, които формират здравата демокрация. В този смисъл адмиравам скорошното изменение на чл. 36, ал. 1 от ЗСВ, което даде изричното правомощие на министъра на правосъдието да оспорва по съдебен ред решенията на пленума и на колегииите на ВСС, както и засилените му правомощия да прави кадрови предложения относно административните ръководители в съдебната власт.

IV. Вижданията ми за защита на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите срещу неправомерно политическо, икономическо, институционално или вътрешносистемно влияние

Налице е европейски и международен консенсус за необходимостта от независимост на съдебната власт като фундаментален принцип на правовата държава. Съответно, множество документи задават европейските и

международни стандарти на тази независимост.²⁹ Проблемът пред ВСС обаче не е да възпроизвежда тези стандарти декларативно, а да ги превърне в работещи институционални механизми. Независимостта на магистрата не се гарантира само от конституционното прогласяване на този принцип. Тя зависи от средата, в която магистратът работи - от начина, по който се вземат кадровите решения, от предвидимостта на професионалното развитие, от дисциплинарната практика, от способността на институцията да реагира своевременно, когато върху магистрата се упражнява неправомерен натиск. Както вече споменах по-горе, независимостта на съдебната власт не е абстракция, а трябва да води до свободата на отделните магистрати да решават конкретните случаи, така както законът изисква от тях.³⁰

Системни рискове за независимостта от действия на държавни органи

Задължението на ВСС да защитава независимостта съществува и когато други държавни органи използват законовите си правомощия по начин, способен да създаде трайно усещане за наблюдение и уязвимост сред магистратите. Данните, изнесени през последните години за значителен брой прокурорски проверки и разрешения за използване на специални разузнавателни средства (СРС) спрямо магистрати без особен наказателнопроцесуален резултат, поставят именно такъв системен въпрос.³¹ ВСС не следва да решава вместо компетентните органи дали конкретна проверка или СРС са били законосъобразни, но е длъжен да установи дали натрупването и моделът на подобни действия разкриват риск за независимостта и да изисква институционален отговор, когато такъв риск е налице.

Сходен тип системен риск за независимостта е налице и при свръхконцентрацията на наказателни производства срещу магистрати в ограничен кръг прокурори, точно каквато е ситуацията в България – преписките

²⁹ Чл. 6 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи и чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС – справедливият процес зависи от наличието на независим и безпристрастен съд; Становища на Консултативния съвет на европейските съдии (КЕСЕ) и КСЕП; Магна харта на съдиите; Европейска харта за статута на съдиите; Бангалорски принципи; Препоръка (2010)12 на Комитета на министрите на държавите-членки на Съвета на Европа относно съдиите: независимост, ефективност и отговорности; Препоръка (2000) 19 Комитета на министрите на държавите-членки на Съвета на Европа относно ролята на прокурорската служба в системата на наказателното правосъдие; Докладите на Венецианската комисия относно независимостта на съдебната власт в частите им „Независимост на съдиите“ и „Независимост на прокуратурата“ и др.

³⁰ Повече по темата в раздел I.

³¹ Качаунова А. „Подслушвано правосъдие. Специалните разузнавателни средства като инструмент за натиск върху съдии, прокурори и следователи“ - <https://bghelsinki.org/wp-content/uploads/2026/02/a-kachaounova-srs-report-2026-isbn-978-954-9738-78-0.pdf>

са съсредоточени в малък отдел на Софийска градска прокуратура (СГП) с прокурори, подбрани еднолично от административния ръководител на СГП с вътрешноведомствен акт по собствено усмотрение и без известни критерии.³²

Този въпрос е разглеждан изрично от СЕС по отношение на Румъния. В решението на Голям състав по съединени дела C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др. срещу Inspekția Judiciară и др., СЕС разглежда създадения специализиран прокурорски отдел с изключителна компетентност да разследва престъпления, извършени от съдии и прокурори. До създаването му тези производства са били разглеждани от повече от 150 прокурори от различни структури на прокуратурата, а след реформата компетентността е съсредоточена в една структура с 15 прокурори. Именно ограничаването на броя на прокурорите, наред с начина на определянето им, компетентността на структурата и правилата за нейното функциониране, са проблематичните обстоятелства, които румънските съдилища идентифицират пред СЕС. Той приема, че специалните правила за наказателни производства срещу съдии и прокурори трябва да съдържат гаранции, които да изключват възможността тези производства да бъдат използвани като система за политически контрол върху професионалната им дейност. Особено значение има дали структурата, с оглед на нейните правомощия, състав, начин на функциониране и конкретния институционален контекст, може да бъде възприемана като инструмент за натиск и сплашване на магистратите. Този стандарт има по-общо значение. Рискът за независимостта не възниква

³² В ежегодните доклади за върховенството на закона на Европейската комисия въпросът със свръхконцентрацията на важните преписки срещу всички магистрати в страната в малък отдел на СГП е коментиран последователно от 2024 г. насам: „Заинтересованите страни изразиха опасения относно структурата за разследване на магистрати в Софийска градска прокуратура. След неотдавнашни примери на производства срещу магистрати заинтересованите страни изразиха загриженост относно факта, че съществува само един специализиран отдел в рамките на една прокуратура в България — Софийска градска прокуратура — който е компетентен да се занимава със случаи, свързани с магистрати. Според последния доклад за дейността на тази прокуратура съществува специализиран отдел, който се занимава единствено със случаи, свързани с магистрати. Освен това магистратите, работещи в този специализиран отдел, се назначават изключително от административния ръководител на тази прокуратура, който е пряко подчинен на главния прокурор, без да има ясни критерии за това. Следователно това означава, че в цялата страна има 10 прокурори, избрани изключително от административния ръководител на тази прокуратура, които се занимават със случаи, свързани с престъпления, които могат да бъдат извършени от магистрат. Това поражда опасения относно автономността на прокуратурата и евентуални опасения относно независимостта на съдебната власт“ - от Доклада за върховенството на закона на ЕК от 2024 г., достъпен на адрес: https://commission.europa.eu/document/download/fd6bb85d-4aaa-4c79-88a2-8709edfb2002_bg?filename=11_1_58051_coun_chap_bulgaria_bg.pdf

единствено когато бъде доказано, че конкретно наказателно производство е образувано или водено с цел натиск. Значение има и организационната среда, която създава възможност чувствителна информация и правомощия спрямо определена професионална група да бъдат трайно концентрирани в крайно ограничен кръг лица.

Средствата за противопоставяне на неправомерно външно политическо или институционално влияние, което използва официални канали или поне явни такива, са много различни от средствата, които са необходими, за да може ВСС да се противопостави на влияние, което, без да използва явни канали, разчита на “антени” (хора) и механизми (правила или практики) вътре в съдебната власт, за да предаде и претвори неправомерната политическа, икономическа или институционална воля в решения или процеси на самата съдебна власт.

Оценка на институционалния риск за независимостта

Именно заради това предлагам пленумът на ВСС да въведе ежегодна оценка на институционалния риск за независимостта, която да включва в годишния доклад за независимостта и прозрачността на дейността на органите на съдебната власт и на собствената си дейност - по чл. 30, ал. 2, т. 12 от ЗСВ. Съветът е задължен да публикува ежегодно такива доклади, но няма данни да го прави.³³

Не трябва да се чака магистрат да докаже, че вече е бил подложен на натиск. Задачата на Съвета е да разпознава механизмите, които правят натиска възможен – като продължително временно заемане на даден пост без мандат, административна зависимост, концентрация на проверки или непрозрачна промяна на възложената работа – и да ги ограничава, преди да са произведени конкретни зависимости.

Защитата на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите не следва да започва едва след като конкретен магистрат съобщи за упражнен натиск. Част от рисковете за независимостта възникват по-рано – когато организацията на системата поставя професионалното положение на магистрата в продължителна зависимост от административни или кадрови решения на други лица.

³³ Откриваем е единствено модел на пилотен такъв доклад от 2020 г. - <https://vss.justice.bg/root/f/upload/26/r-17-2.pdf>

Затова предлагам ВСС да въведе периодична оценка на институционалния риск за независимостта. Тя няма да установява дали конкретен магистрат е зависим и няма да оценява неговата почтеност. Предмет на анализа ще бъдат механизмите в организацията на съдебната власт, които създават повишена възможност за неправомерно въздействие върху професионалното поведение.

Оценката следва да обхваща ограничен кръг измерими фактори (по отношение на прокурорите):

- продължително командироване или изпълняване на функции без титулярно назначение;
- проблематичност на кадровите решения в правомощията на един административен ръководител – например честото и/или немотивирано прехвърляне на прокурори между създадените в съответната прокуратура отдели, формирането на отдели или сектори с често и/или немотивирано променян малък брой на прокурорите, които се произнасят по значителна концентрация на най-важните досъдебни производства, наблюдавани от съответната прокуратура,³⁴ включване на нови прокурори по конкретни преписки, които впоследствие заместват титулярите, които биват изпратени в други отдели на същата прокуратура, други прокуратури или преписките им биват преразпределени;
- продължително време незаети щатове, замествани чрез временни кадрови решения;
- необичайна честота на проверки, дисциплинарни производства или други контролни процедури спрямо отделни структури или конкретни магистрати;
- съществена промяна на възложената работа или натовареността на магистратите чрез административни решения – например периодично разтоварване на прокурори от разпределения им преписки и прехвърлянето им на техните колеги;
- други повтарящи се организационни модели, които поставят професионалното положение на магистрата в зависимост от последваща преценка на ръководен орган.

³⁴ Вж. стр. 32-33 относно свръхконцентрацията на чувствителни наказателни производства в отдел с малък брой прокурори в СГП.

Отделният факт сам по себе си не следва да поражда съмнение за неправомерно влияние. Рискът възниква при натрупване, продължителност или концентрация. Командиrowането например е необходим управленски инструмент, но когато значителна част от състава на даден орган трайно работи при временно кадрово положение, това вече е характеристика на самата организация, която ВСС следва да анализира. Същото важи при системно използване на временно изпълняващи функции, продължително незапълване на свободни длъжности или необичайна концентрация на контролни действия.

Резултатът от оценката следва да бъде публичен аналитичен доклад, който посочва установените структурни рискове и конкретни мерки за тяхното намаляване – провеждане на конкурс, преразпределяне на щатове, промяна на вътрешни правила, ограничаване на продължителността на временното кадрово положение, въвеждане на допълнителна проследимост на определени административни решения или друга подходяща мярка.

Този подход променя ролята на ВСС от орган, който реагира основно при вече проявен проблем, в орган, който разпознава условията за възникване на зависимост и ги ограничава предварително. Независимостта се защитава по-надеждно, когато системата намалява възможностите за натиск, вместо да разчита единствено на способността на отделния магистрат да го разкрие и докаже.

Механизъм за институционална защита

Въпреки наличието на Механизъм за действие на съдийската колегия на ВСС в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда и Механизъм за публична реакция на прокурорската колегия на ВСС, през годините Съветът е бил реактивен в отстояването на независимостта на отделни магистрати, а понякога и напълно се е провалял, сам превръщайки се в канал за институционална атака. Исторически през последните години преимуществено спрямо съдии, но с „прегрупиранията“ в прокуратурата от 2023 г. насам – и спрямо прокурори.

Това е една от причините по време на мандата ми като министър на правосъдието да изработим концепция за Механизъм за защита на магистрати – идентифициране на проблема, заедно с конкретни предложения.³⁵ Считам, че

³⁵ С концепцията се предлагат нови мерки за защита на магистрати, извън действащите за физическа охрана, като включва защита и съдействие при външен (политически, медиен, извънинституционален) и/или вътрешноинституционален натиск. Предвижда се въвеждане на по-модерна, превантивна и

наличието на подобен механизъм, разработен извън системата на администриране на съдебната власт, следва да бъде възприето от ВСС не като конкурираща институционална инициатива, а като сигнал за необходимостта съдебното самоуправление да изгради собствен, устойчив механизъм в рамките на своите правомощия. Създадените в това отношение два механизма от двете колегии не демонстрират убедително необходимата ефективност като инструменти за реална защита на независимостта. Не бих възприел като достатъчна реакция това ВСС да заеме позиция след всеки конкретен случай. Необходимо е да има предварително установена процедура, срок за реакция, критерии за оценка на риска и ясно определена отговорност за институционалния отговор.

ВСС следва да заема проактивна и превантивна, а не единствено реактивна позиция при всеки опит за неправомерен натиск върху магистрат включително чрез своевременна публична позиция, когато случаят обективно го налага, а не със закъснение, което я обезсмисля. В тази връзка е налице необходимост от надграждане на съществуващия публичен регистър на случаите на посегателство срещу независимостта на съдебната власт. Самото регистриране на случаи не е достатъчно. Регистърът може да се превърне в инструмент за превенция, ако съдържа структурирана информация за вида и източника на натиска, засегнатия орган, предприетата институционална реакция, времето за реакция и резултата от нея.

Кадровите решения и независимостта

Компетентността на ВСС в кадровата сфера не може да бъде отделена от защитата на независимостта. Конкурсите, повишаването, атестирането, изборът на административни ръководители и дисциплинарните производства не са само административни процедури. Те могат да бъдат гаранции за независимост, но могат и да се превърнат в инструменти за влияние, ако се упражняват непредвидимо, превратно, без ясни критерии или селективно. Именно затова решенията на ВСС следва да позволяват на външен наблюдател да установи не само какъв е резултатът, но и как и защо се е стигнало него.

персонализирана система за оценка и управление на риска, като ролята на Министерството на правосъдието е съобразена с конституционните и законови правомощия на министъра по отношение на съдебната власт - <https://justice.government.bg/home/index/67ddc1c6-b9f5-4329-aed6-ab41d26e569d>

Специфичен фокус върху вътрешната независимост на прокурорите и следователите

В система с йерархично структурирана прокуратура вътрешната независимост е поставена под особено напрежение, тъй като йерархичната обвързаност е конституционно вградена, а не патология на системата, но именно затова изисква засилени, а не занижени гаранции срещу злоупотреба. Защита на прокурорската независимост не е в противоречие с йерархичния принцип, а негово необходимо допълнение, доколкото йерархия без вградени гаранции срещу злоупотреба престава да бъде управленски инструмент и се превръща в риск за независимостта на системата като цяло.

Независимост и отчетност

Независимостта на магистрата не може да бъде защитавана за сметка на неговата отчетност. ВСС следва да различава критиката към конкретен съдебен или прокурорски акт, която е част от публичния дебат, от натиска, заплахата, институционалното делегитимиране или използването на кадрови и дисциплинарни механизми с цел въздействие върху професионалната преценка. Особено висока защита следва да имат професионалните позиции на магистрати по въпроси, свързани с организацията и реформата на съдебната система. Те не могат да бъдат превръщани в основание за неблагоприятно кадрово, атестационно или дисциплинарно третиране. Защитата на независимостта не може да се превръща в оправдание за непрозрачно администриране на системата на съдебната власт, кадрови решения без ясни критерии или вътрешна зависимост от административни ръководители.

V. Предложения на мерки за противодействие на зависимости, конфликт на интереси, нерегламентирано влияние и накърняване престижа на съдебната власт

Посочените в предходния раздел мерки в защита на независимостта като ежегодната оценка на институционалния риск за независимостта, подобряване на механизмите за институционална защита и качествените и предвидими кадрови процедури, разбира се, съответно следва да бъдат дефинирани и като мерки за противодействие на посочените негативни явления.³⁶ Без никакво съмнение и

³⁶ Повече в раздел IV.

дисциплинарни производства, провеждани от пленума и колегиите на ВСС, служат на същата законова цел.

Противодействие на мрежите за паралелно правосъдие

Най-важният нерешен въпрос обаче, „слонът в стаята“, когато се говори за зависимости в съдебната система, конфликт на интереси, нерегламентирано влияние и накърняване престижа на съдебната власт, си остава този с противодействие на мрежите за паралелно правосъдие.

Особено значим е този въпрос за прокуратурата, защото, от една страна, редица нейни висши ръководители се оказаха предполагаемо замесени под една или друга форма в осветените през годините мрежи, а от друга, държавното обвинение е носител на конституционния монопол върху обвинителната функция и ръководи дейността по разследване на престъпления. Т.е. основно от него зависи дали съответният казус въобще ще достигне до съд, където да се установява вината на участниците.

Важността на мрежите и според ръководните фактори в самата прокуратура също вече не може да бъде поставена под въпрос, в противовес на отношението им при първоначалното разкриване на данните. Ваня Стефанова се оказа третият пореден главен прокурор, който идентифицира проблема и публично даде заявки, че прокуратурата ще работи по въпроса, но и нейният кратък временен мандат е към края си без особено развитие. Преди нея първо Иван Гешев прогледна за престъпната дейност на Петьо Петров едва в самия край на своя преждевременно злополучно приключен мандат, а след него Борислав Сарафов пое управлението на прокуратурата с много гръмки обещания за изясняване на всичко по казуса, от които не произлезе нищо.

За да се случи нещо в самата институция, което да убеди гражданите и професионалната общност, че е налице истинска воля за разплитането на мрежите със средствата на наказателното преследване и тя може да доведе до някакъв реален резултат, без никакво съмнение е необходима промяна в лидерството на държавното обвинение. И то не единствено на самия му връх. Това е задача на бъдещия ВСС и в частност прокурорската му колегия, която трябва чрез кадровата си дейност във времето да докаже, че ще бъде в състояние да идентифицира и промотира различен тип административни ръководители от

назначаваните досега, които, заедно със самата колегия, да поведат прокуратурата по нов път.

Заради дългогодишното институционално бездействие, без изрично проявена чрез сериозни законодателни изменения политическа воля на законодателната власт за въвеждане на някакъв тип специални/ извънредни/ необичайни законови мерки предвид специалността/ извънредността/ необичайността на ситуацията (под формата например на удължаване с обратно действие на давностните срокове за инициране на дисциплинарни производства или преразглеждане на нови основания на вече направени кадрови назначения на мандатни ръководни постове), бъдещият състав на ВСС трудно би могъл единствено с настоящите си правомощия да постигне какъвто и да е значим резултат под формата на санкциониране на замесените в мрежите магистрати.

Членовете на новия Съвет обаче биха могли поне да осъществят сериозен опит да анализират и допълнят събраната от своите предшественици информация в хода на действието на временните комисии, създадени от колегиите именно за изясняване на тези обстоятелства. Дори и да не са налице законовите предпоставки за инициране на дисциплинарни производства, при достатъчно констатирани от членовете на Съвета данни за нарушения от конкретни магистрати, ВСС би следвало да излезе с публичен доклад.

VI. Конкретен принос, който считам, че мога да имам в работата на прокурорската колегия и пленума на Висшия съдебен съвет

В инициативното предложение, представено на вниманието на депутатите от седем граждански организации - „Антикорупционен фонд“, „Български адвокати за правата на човека“, „Български институт за правни инициативи“, „Български Хелзинкски комитет“, „Институт за пазарна икономика“, „Правосъдие за всеки“ и „Програма Достъп до информация“, които последователно и упорито в често враждебна среда отстояват принципите на върховенството на правото, се съдържат подробни мотиви защо ме считат за подходящ за член на прокурорската колегия на Съвета. Такава оценка от активни представители на гражданското общество с различен профил, но с дългогодишен несъмнен принос в развитието на правовата държава у нас, е много задължаваща за мен, защото я разбирам като доверие, което следва да бъде оправдано.

Приех номинацията, защото се надявам по време на професионалния си път досега в различни професионални роли да съм доказал качествата, необходими за длъжността, за която съм номиниран.

Бил съм част от прокуратурата на районно и окръжно ниво в продължение на повече от десет години, познавам институцията добре отвътре и отвън. И постъпването ми в системата като младши прокурор в Софийска районна прокуратура (СРП) през 2007 г., и професионалното ми израстване в СГП през 2017 г. са се случили след спечелени конкурси. Целият ми професионален път в държавното обвинение е преминал като редови прокурор. Никога не съм бил фаворизиран от ръководството на институцията под каквато и да е форма - не съм заемал длъжности на административно ръководство, не съм бил временно командирован на по-високи позиции, не съм бил част от спец-отдели. Същевременно съм се ползвал с доверието на колегите си – в СРП бях избран на общо събрание за член на Комисията по професионална етика през 2010 г., както и като представител на прокурорите от СРП на делегатското събрание за избор на прокурорската квота в Съвета през 2012 г., когато членовете на ВСС бяха избирани от делегати, а не от всички прокурори.

В края на 2019 г. подадох оставка след назначаването на Иван Гешев за главен прокурор в знак на несъгласие с развиващите се негативни процеси в прокуратурата. Тези процеси се задълбочиха през неговия предсрочно прекратен мандат, но ескалираха особено чувствително след края му, когато достигнаха до немислима кулминация с управлението на прокуратурата в продължение на почти година от незаконен главен прокурор.

Към днешна дата това вече са неоспорими факти, около които без съмнение ще се обединят всички в настоящата процедура, но моите постоянно отстоявани позиции по тях са били налице и когато това не е предполагало кариерни позитиви, както е сега. През годините съм бил последователно критичен в множество публикации и изказвания към начина, по който изглежда съдебната система и прокуратурата в частност, но никога голословно или самоцелно, а аргументирано и със стремеж за постигане на промяна към по-добро.

През 2014 г. – 2016 г. заемах постове заместник-министър на вътрешните работи и заместник-министър на правосъдието, а през 2026 г. - заместник министър-председател и министър на правосъдието, което ми даде управленски

опит на различни нива в изпълнителната власт. На тези позиции съм бил в ролята си на експерт, а не партийен кадър.

За времето в изпълнителната и съдебната власт не съм оставял след себе си съмнения за корупционно поведение или проблематични властнически действия от каквото и да е естество.

След напускането на прокуратурата работя като адвокат по наказателни дела – процесуален представител на пострадали и обвиняеми в наказателния процес, което ми дава различен поглед върху работата на прокуратурата и в съдебната зала, и в рамките на досъдебното производство. До февруари месец на настоящата година бях експерт в гражданския сектор, където пряко участвах в публичното разкриване на данните за двете известни корупционни мрежи в правосъдието, което не беше направено от нито една антикорупционна институция на публичната власт.

Професионалните ми биография и профил са различни от тези на останалите номинирани за членове на прокурорската колегия, а европейските стандарти за начина, по който трябва да се формират прокурорските колегии/съвети, изискват широко представителство на избираните от парламента професионалисти, защото могат да допринесат към работата на колективния орган с разнообразен тип опит.

Очакваното завръщане в системата е един от основните възможни източници на влияние върху членове на ВСС. Като външен на съдебната система пред мен няма да стои въпросът за завръщане в нея след изтичане на мандата, който винаги се е превръщал в централен за избираните във ВСС магистрати – в коя структура точно ще се върнат и какво отношение на съответните ръководители ще заварят там, не заслужават ли кариерно развитие след престоя си в Съвета, който ги е лишил от възможността да участват в конкурси и пр.

Разбирането ми е, че членовете на ВСС трябва да бъдат изцяло независими от политическите партии, които са ги номинирали и избрали, и да упражняват правомощията си единствено в обществен интерес. Имам увереността, че в своя професионален път съм доказал както независимостта си при упражняване на публични функции, така и че заемането на позиция във властта никога не е било самоцел – с подаване на оставка единствено по принципни съображения без

никакъв външен натиск съм се оттеглял от висши публични длъжности и в изпълнителната, и в съдебната власт.

Участието в колективен орган по дефиниция предполага способност не само да се действа самостоятелно при изолирана, но мотивирана и защитима позиция, а и да се намират съмишленици за постигане на мнозинства на цената на разумни отстъпки. Винаги съм се стремял да поддържам премерен и аргументиран тон и да бъда отворен към професионален диалог, дори и изправен пред ситуация на сблъсък с диаметрално противоположни на моите виждания. Смятам, че това би ми помогнало в Съвета да намеря общ език на принципна основа и с хора с различни на моя професионален профил и биография.

По време на дългогодишното си присъствие под силния прожектор на общественото внимание от първото си участие в изпълнителната власт през 2014 г. насам никога не съм се забърквал в каквито и да е публични скандали от професионален или личен характер. Често съм бил атакуван политически и медийно от подкрепящите правосъдното статукво, но на база на изфабрикувани факти и безсъдържателни спекулации. Не нося „скелети в гардероба си“, не мога да бъда изнудван с компромати от каквото и да е естество.

Стандартът на живот на семейството ми изцяло отговаря на получаваните доходи. Нямаме закупувани имоти или сметки в чужбина, нито необяснимо имотно състояние.

Винаги съм настоявал за максимално високо ниво на прозрачност и почтеност за висшите държавни служители, готов съм да се подлагам на каквито е нужно проверки за интегритет както в хода на настоящата процедура, така и през мандата като член на ВСС, ако бъда избран.

25.09.2026 г.

Подпис:

/Андрей Янкулов/

ОБРАЗЕЦЪТ НА ДЕКЛАРАЦИЯ Е УТВЪРДЕН ОТ

МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО СЪС ЗАПОВЕД № ЛС-04-394/21.07.2026 г.

ДЕКЛАРАЦИЯ

ЗА ИМОТНОТО СЪСТОЯНИЕ, ПРОИЗХОДА НА СРЕДСТВАТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО И ЗА НАЛИЧИЕТО НА ЧАСТЕН ИНТЕРЕС

на Андрей Иванов Янгулов

/име, презиме, фамилия/

адвокат от САК

кандидат за член на прокурорската колегия на ВСС

ДЕКЛАРИРАМ

към 23.09.2026 г. – датата на участието ми в процедурата за избор за заемане на длъжност член на прокурорската колегия на ВСС следното имотно състояние, произхода на средствата за придобиване на същото за мен, съпругата ми или на лицето, с които се намирам във фактически съжителство на съпругески начала, и на ненавършилите пълнолетие деца, и следните интереси:

Данни за декларатора:

1	2
Андрей Иванов Янкулов	ЕГН:
/Име - собствено, бащино, фамилно/	
Софийска адвокатска колегия	Л. К. №
/местоработата/	Изд. от МВР София
адвокат	Постоянен
/длъжност/	адрес:
	Телефон:

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Данни за съпруга/та и за лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала:

1	Гражданство:	Българско	2
Лилия Николаева Трайкова	ЕГН:		
/Име - собствено, бащино, фамилно/			

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Декларирам, че:

- съм във фактическа раздяла: ☐
- не живея заедно със съпруга /та/ си и нямаме общо домакинство: ☐
- и няма да декларирам неговото/нейното имущество и доходи на основание чл. 63, ал. 5 от ЗПКЛЗГД ☐
- фактическо съжителство на съпружески начала: ☒

Данни за ненавършилите пълнолетие деца:

№	/Име - собствено, бащино, фамилно/	ЕГН	3
1.	1	2	
2.			българско
3.			

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Декларирам, че:

- не упражнявам родителски права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца:

☐

Декларатор:

/подпис/

Име на декларатора
/собствено, бащино, фамилно/

Андрей Иванов Янкулов

1. Недвижимо имущество

1. Право на собственност и ограничени вещи права:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 1

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /кв.м./	Разгъната застроена площ /кв.м./	Година на придобиване	Собственик		Цена на придобиване /евро/	Правно основание за придобиване	Произход на средствата	
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	апартамент	гр. София	София-град (Стопанска)	118		2024	Андрей Иванов Янкулов		1/4	0	наследство	Безвъзмездно
2	терцел	с. Арчар	Димово	1014		2024	Андрей Иванов Янкулов		1/20	0	наследство	Безвъзмездно
3	апартамент	гр. София	София-град (Степанска)	91		2011			1/1	0	наследство	Безвъзмездно
4	апартамент	гр. София	София-град (Степанска)	80		2024			1/1	245000	покупко-продажба	

1 а. Земелетски земи и гори:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 1.1

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /декара/	Разгъната площ /кв.м./	Година на придобиване	Собственик			Цена на придобиване /евро/	Правно основание за придобиване	Произход на средствата
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

1 б. Чуждо недвижимо имущество:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 1.2

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /декара/	Разгъната застроена площ /кв.м./	Година на сключване на договора	Ползвател			Цена по договор /евро/	Правно основание за ползване	Произход на средствата
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

2. Прехвърляне на имоти през предходната година:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 2

Ном. по ред	Вид на имота	Местонахождение	Община	Площ кв. м. /декара/	Разгъната застроена площ /кв.м./	Прехвърлител			Цена на сделката /евро/	Правно основание за отчуждаване на имота
						Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идентална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Декларатор:

/подпис/

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Андрей Иванов Янкулов
--	-----------------------

II. Моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства, както и други превозни средства, които подлежат на регистрация по закон

1. Моторни сухопътни превозни средства:

Нямам нищо за деклариране.
☒

Таблица № 3

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик		Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име:	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

2. Земеделска и горска техника:

Нямам нищо за деклариране.
☒

Таблица № 3.1

Ном. по ред	Вид на земеделската или горската техника	Марка на техниката	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик		Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име:	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

3. Водни и въздухоплавателни превозни средства:

Нямам нищо за деклариране.
☒

Таблица № 3.2

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик		Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име:	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

4. Други превозни средства, които подлежат на регистрация по закон:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.3

[illegible]

5. Чужди моторни сурхопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства на стойност над 5000 евро:

Нямам нищо за деклариране.

1

Таблица № 3.4

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена по договор /евро/	Година на сключване на договора	Ползвател		Правно основание за ползване	Произход на средствата	
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
лек автомобил	Mazda CX - 30		39400	2022				Договор за лизинг	заплата

6. Прехвърляне на притежаваните моторни суропътни, водни и въздухоплавателни превозни средства през предходната година:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.5

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на отчуждаването /евро/	Прехвърлянето			Правно основание за отчуждаването
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част	
1	2	3	4	5	6	7	8

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Андрей Иванов Янкулов
--	-----------------------

III. Парични суми, в т.ч. влогове, банкови сметки и вземания на обща стойност над 5000 евро, включително в чуждестранна валута

1. Парични средства - налични и по банкови влогове /депозити/ - общо над 5000 евро:

1.1. Налични парични средства:					Нямам нищо за деклариране.		X		Таблица № 4	
Ном. по ред	Размер на средствата	Вид на валутата	Равно-стойност в евро	Собственик		ЕГН	Произход на средствата			
				Име: собствено, бащино, фамилно						
1	2	3	4	5		6	7			

2. Вземания над 5000 евро и платежни инструменти на приносител,
 съгласно § 1, т. 7 от ДР на Валутния закон:

2. Вземания над 5000 евро и платежни инструменти на притежител, съгласно § 1, т. 7 от ДР на Валутния закон:										Нямам нищо за деклариране.		X		Таблица № 6	
Ном. по ред	Вид на вземането	Размер на взима- нето	Вид на валутата	Равно- стойност в евро	Титуляр на вземането		Правно основание за вземането	От местни лица	От чуждестранни лица						
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10						

3. Задължения на обща стойност над 5000 евро и договори с лихвени
 проценти по тях:

3. Задължения на обща стойност над 5000 евро и договорени лихвени проценти по тях:										
Нямам нищо за деклариране.										X
Ном. по ред	Вид на задължението	Размер на задълже- нието	Вид на валутата	Равно- стойност в евро	Титуляр на задължението		Правно основание за задължението	Към банки	Към физически и юридически лица	
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

опанска дейност, наследяване

—

Декларатор:

/подпис/

Стр. 5-8/

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Андрей Иванов Янгулов
--	-----------------------

IV. Вложени в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, ако общата им стойност надвишава 5000 евро както и налични ценни книжки, дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества и финансови инструменти по чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти

1. Вложения в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, в това число и криптовалути, ако общата им стойност надвишава 5000 евро

Ном. по ред	Размер на вложенията	Вид на валутата	Равно-стойност в евро	Титуляр на вложението		В страната	В чужбина	Произход на средствата
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Ном. по ред	Вид на ценните книжки/ финансови инструменти	Брой на ценните книжки/ фин. INSTR.	Повверени на инвест. посредник		Емитент	Цена на придобиването /евро/	Собственик или титуляр на правото		Правно основание за придобиването	Произход на средствата
			Ценни книжки/ фин. INSTR.	и/или пари			Име	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

3. Дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:									
Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяловото участие	Наименование на дружеството	Седелище	Стойност на дяловото участие	Собственик или титуляр на правото		Правно основание	Произход на средствата
						Име	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Прехвърлине на дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:

Нямам нищо за деклариране.

☒ X

Таблица № 11

Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяловото участие	Наименование на дружеството	Седлище	Цена на отчуждаването /евро/	Прехвърлител		Правно основание отчуждаване
						Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Декларатор:

/подпис/

Стр. 6-10/

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Андрей Иванов Янкулов
--	-----------------------

V. Трудови доходи, получени през предходната календарна година, в това число и на ненавършилите пълнолетие деца.
 за заеманата длъжност, получени през предходната календарна година, когато са общо над 5 000 евро.

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 12

Ном. по ред.	Видове доход от:	Размер на дохода	
		На декларатора /евро/	На съпруга/та, лицето при факт. съжителство на съпруг. начала /евро/
1	2	3	4
I. Облагаем доход от:			
1.	Годишна данъчна основа от трудови доходи		42192
2.	Годишна данъчна основа за доходи от трудови правоотношения, извън тези за заеманата длъжност		
3.	Годишна данъчна основа за доходи от стопанска дейност като единличен търговец		
4.	Годишна данъчна основа за доходи от друга стопанска дейност	28066	
5.	Годишна данъчна основа за доходи от наем или друго възмездно предоставяне за ползване на права или имущество		
6.	Годишна данъчна основа за доходи от прехвърляне на права или имущество		
7.	Годишна данъчна основа за доходи от други източници по чл. 35 от ЗДДФЛ		
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
II. Други доходи, извън посочените в т. I.			
1.	Доходи от непреработена растителна и животинска продукция от регистрирани земеделски производители и стопанопроизводители.		
2.			
3.			
4.			
5.			
III. Всичко:		28066	42192

VI.

1. Дадени обезпечения и направени разходи от или в полза на декларатора, неговия съпруг/съпруга/, лица при фактическо съжителство на съпругески начала или ненавършилите пълнолетие деца с тяхно съгласие:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 13

Ном. по ред	Вид на обезпечението	Размер на обезпечението	Характер на обезпечението			
			От декларатора	В полза на декларатора	От съпруг/а, лица при факт. съжителство на съпругески начала или ненавършили пълн. деца	В полза на съпруг/а, лица при факт. съжителство на съпругески начала или ненавършили пълн. деца
1	2	3	4	5	6	7

Декларатор:

/подпис/

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Андрей Иванов Янкулов
--	-----------------------

2. Направени разходи от или в полза на декларатора, неговия съпруг /съпруга/, лица при фактическо съжителство на съпругески начала или ненавършилите пълнолетие деца с тяхно съгласие, когато те не са платени със собствени средства, с публични средства или със средства на институцията, в която заемат длъжността:

Нямам нищо за деклариране.

☒ X

Таблица № 14

Ном. по ред.	Вид на разхода	Размер на разхода	Вид на валутата	Равностойност в евро	Разходите са направени:			
					В полза на декларатора	За чия сметка е направен разхода	В полза на съпруга, лица при факт. съжит. на съпруг. начала или ненавършили пълн. деца	За чия сметка е направен разхода
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.	Обучение:							
1.								
2.								
3.								
2.2.	Пътуване извън страната:							
2.2.1.								
2.2.2.								
2.2.3.								
2.2.4.								
2.3.	Други плащания с единична цена над 500 евро:							
2.3.1.								
2.3.2.								
2.3.3.								
2.4.	Разходи за обучение извън случаите по чл. 63, ал. 1, т. 11 от ЗПКс/ЗПД в т.ч. в полза на лицата по чл. 63, ал. 4 от ЗПКс/ЗПД чиято еднократна стойност надхвърля 5000 евро:							
2.4.1.								
2.4.2.								

Име на декларатора: Андрей Иванов Янгулов	Андрей Иванов Янгулов
--	-----------------------

VII. Участие в търговски дружества, в органи на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации, както и извършване на дейност като едноличен търговец към датата на избирането или назначаването и 12 месеца преди датата на избирането или назначаването

1. Към датата на избирането или назначаването на длъжност:

1.1. Имам участие в следните търговски дружества, в граждански дружества, участие в тайни или неформални организации и общества:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Размер на дяловото участие	Таблица № 15
------------	-----------	----------------------------	-------------------------------------	----------------------------	--------------

1.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Участие	Таблица № 16
------------	-----------	----------------------------	-------------------------------------	---------	--------------

1.3. Развивам дейност като едноличен търговец:

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на дейност	Таблица № 17
------------	--------------------	----------------------------	-------------------------------------	--------------------	--------------

2. Дванадесет месеца преди датата на избирането или назначаването ми на длъжност:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Размер на дяловото участие	Таблица № 18
------------	-----------	----------------------------	-------------------------------------	----------------------------	--------------

2.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Участие	Таблица № 19
------------	-----------	----------------------------	-------------------------------------	---------	--------------

2.3. Развивам дейност като едноличен търговец:

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на дейност	Таблица № 20
------------	--------------------	----------------------------	-------------------------------------	--------------------	--------------

VIII. Договори с лица, които извършват дейност в области, свързани с вземаните от лицето, заемашо публична длъжност, решения в кръга на неговите правомощия или задължения по служба:

Ном по ред	Трите имена на лицето, с което е сключен договора	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на договора	Таблица № 21
------------	---	----------------------------	-------------------------------------	---------------------	--------------

IX. Данни за свързани лица, към дейността на които лицето, заемашо публичната длъжност, има частен интерес:

Ном по ред	Трите имена на лицето	Нямам нищо за деклариране.	☒	Област на дейност на свързаните лица	Таблица № 22
------------	-----------------------	----------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	--------------

Дата: 23.09.2026 г.

Декларатор: